

Prezentácia Janka Kráľa na SAS-e	2
Online, litcentrum.sk, 16. 8. 2023, 10:44	
Čitatelia chcú dobré konce	3
Tlač, Život, 17. 8. 2023	

Prezentácia Janka Kráľa na SAS-e [🔗](#)

📅 16. 8. 2023, 10:44, Zdroj: litcentrum.sk [🔗](#), Autor: Dana Podracká, Sentiment: Pozitívny, Téma: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kľúčové slová: UPJŠ

Dosah: 1 907 GRP: 0,04 OTS: 0,00 AVE: 292 EUR

Prezentácia, venovaná 200. výročiu narodenia J. Kráľa a 30. výročiu vzniku Slovenskej republiky prostredníctvom diptychu kníh Janka Kráľa: Narodil som sa pre nepokoj / I was Not Born for Quiet.

Studia Academica Slovaca (SAS) – centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk v spolupráci s Univerzitou Komenského v Bratislave a SLC usporiadali v utorok 15. augusta 2023 v Moyzesovej sieni na Gondovej 2, v čase od 16.30 – 17.30 prezentáciu, venovanú 200. výročiu narodenia J. Kráľa a 30. výročiu vzniku Slovenskej republiky prostredníctvom diptychu kníh Janka Kráľa: Narodil som sa pre nepokoj / I was Not Born for Quiet. Podujatie bolo spojené aj s prezentáciou virtuálneho portréту básnika. Zúčastnili sa ho John Minahane, prekladateľ; prof. PhDr. Marián Andričík, PhD. (Katedra slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie FiF **UPJŠ** v Košiciach); Dana Podracká, editorka; a moderátorka podujatia doc. PhDr. Jana Pekarovičová, PhD. (Studia Academica Slovaca).

John Minahane vybral a preložil básne Janka Kráľa do angličtiny, napísal úvodnú esej a doplnil knihy o bibliografické údaje. Dizajnér Palo Bálík vytvoril metafyzickú podobizeň básnika v digitálnom nástroji Metahuman Creator ; knihy získali ocenenie v Kolekcii Najkrajších kníh Slovenska 2022 v sekcii krásnej literatúry.

Na otázku z publika, či mal J. Minahane ohlasy na preklady od anglicky hovoriacich čitateľov, odpovedal, že áno. Niektorí J. Kráľa prirovnávali k mystikovi a predstaviteľovi raného romantizmu v Anglicku Williamovi Blakovi, iní k Williamovi Yatesovi. Velikánom, ktorí sa stali súčasťou ducha európskej kultúry, tak ako sa Janko Kráľ stal súčasťou slovenskej identity. S J. Kráľom sa oboznámilo 110 účastníkov SAS-u z 24 krajín. Prostredníctvom lektorov slovenského jazyka budú poéziu Janka Kráľa spolu s videami jeho virtuálneho portrétu šíriť v učebných programoch v zahraničí.

Rozhovor s Yehudom Lahavom

Roky a deň Rozhovor s Yehudom Lahavom Yehuda Lahav sa narodil 17. 1. 1930 v Košiciach, detstvo prežil v Prešove. Od roku 1949 žije v Izraeli. V súčasnosti...

Autor: Dana Podracká

Čitatelia chcú dobré konce [☑](#)

☑ 17. 8. 2023, Zdroj: **Život**, Strán: [24](#), [25](#), [26](#), [27](#), [28](#), [29](#), Vydavateľ: **News and Media Holding a.s.**, Autor: **Peter Ličák**, Sentiment: **Pozitívny**, Téma: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**, Kľúčové slová: **Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach**

Dosah: 177 000 GRP; 3,93 OTS; 0,04 AVE; 56399 EUR

Rubrika: ŽIVOT TAK SI TU ŽIJEME

ÚSPEŠNÉ SPISOVATEĽKY SA VEDIA OBRACAŤ AJ PRI OVCIACH, SLIEPKACH, HUSIACH A KRÁLIKOCH Po stáročia bolo písanie kníh výsadou mužov, ženy sa odvážili napísať románové príbehy až v 19. storočí. Za prvú slovenskú spisovateľku je u nás považovaná Terézia Vansová (1857 - 1942), ktorá bola aj PRIEKOPNÍČKOU ŽENSKÉHO ROMÁNU. Po tom, ako žijú a na čom teraz pracujú jej nasledovníčky, sme pátrali u autoriek, ktoré svojimi romantickými či rozprávkovými príbehmi obohacujú svet detí i dospelých.

S

Gabikou Futovou (52) som sa prvýkrát stretol v roku 2000, keď jej vyšla prvá rozprávková kniha Naša mama je bosorka. Vtedy žila s manželom a dvoma malými deťuškami v panelákovom byte v Prešove. Prešlo 23 rokov a Gabika žije s manželom a dcérou Eliškou v starorodičovskom dome v Novej Polhore, nevelkej dedine na dohodenie kameňom od Košíc. Odvtedy napísala pre deti tri desiatky kníh. Úctyhodný výkon, ktorý núti uvažovať o tom, kde ukrýva svoje nevyčerpatelne pramene nápadov a fantázie. Bez nich sa kniha nedá napísať. A už vonkoncom nie dobrá.

Gabika Futová

Nechýbalo veľa, aby sme boli s Gabikovou kolegovia jednej profesie, ktovie, možno aj z jednej redakcie. „Písanie ma stále lákalo, doma sme mali fúru novín a časopisov, tak som sa dala na štúdium žurnalistiky, lenže po dvoch rokoch štúdia som pochopila, že novinárčina nie je pre mňa šitá na mieru. Začala som koketovať s myšlienkou, že sa radšej dám na štúdium psychológie, ale naši mi povedali, aby som v polovici štúdia nevymýšľala, tak som ako poslušná dcéra poslúchla. Doštudovala som, ale novinárčine som sa nikdy nevenovala. Nechcela som robiť to, čo by ma nebavilo, v novinárskej tvorbe sú mantinely, ktoré redaktor nemôže prekročiť, pri písaní rozprávok je to neporovnateľne voľnejšie, tam môžem svojej fantázii naplno povoliť uzdu,“ vysvetľuje svoje dávnejšie rozhodnutie Gabika.

Túžbu napísať knihu nosila v duši od detských rokov. Pôvodne vraj zamýšľala napísať román pre dospelých, ale múza, ktorá je patrónom najmladších čitateľov, rozhodla inak. Ponúkla jej možnosť využiť pri písaní takmer bezmantinelovú fantáziu, to si autor môže dovoliť len pri tvorbe pre deti. Pre autorov detskej literatúry je to veľký bonus. Závideniahodné privilégium.

„Neuveríte, ale tá detská múza ma kopla raz večer v posteli a rovno mi príhrala aj to, o čom bude moja prvá kniha. Bola to vtedy veľmi dlhá noc, nemohla som od rozrušenia zaspáť ani sa dočkať rána, aby som sa pustila do písania. Ten príbeh je o tom, ako deti jedného dňa zistia, že ich mama vie čarovať, preto ten názov Naša mama je bosorka. Je to pre mňa veľmi významná kniha, lebo pri jej písaní som zistila, že písanie pre deti je moja cesta,“ hovorí Gabika o svojej literárnej prvotine.

Dnes má vo svojej autorskej kolekcii 30 kníh, všetky napísala pre deti. „V našej domácej knižnici sme mali určite viac detských kníh ako románov pre dospelých a všetky mám doteraz. Bola som pravidelným návštevníkom detskej knižnice v Prešove, ktorá vtedy sídlila v dome kultúry, ale musím sa priznať, že hoci som tam chodievala veľmi rada, zakaždým som si tam išla požičať knihy s veľkým strachom. Ani sama neviem prečo, bála som sa, že som prešvihla termín vrátenia kníh a dostanem pokutu. Považovala by som to za veľkú hanbu a bála som sa aj knihovníčok, ktoré boli na detských návštevníkov knižnice veľmi prísne, dnes to už, chvalabohu, v knižniciach vyzerá celkom inak,“ konštatuje Gabika Futová.

Vrávi, že o nápady a inšpiráciu nikdy nemala núdzu. Ak človek chodí s otvorenými očami a ušami, ak sa na besedách v knižniciach často stretáva so svojimi detskými čitateľmi, skôr či neskôr príde impulz na napísanie novej knihy. „Ale hanba mi je, na žiadnej knihe teraz nepracujem, ešte stále cítim, že som prepísaná. Našťastie písanie beriem na ľahkú váhu, keď nemám inšpiráciu, keď ma múza obchádza, netrhám si vlasy, nepovažujem to za osobnú tragédiu ani za svoje zlyhanie. V duchu sa počas tej dlhšej pauzy ospravedlňujem sama sebe, že nič by sa nestalo, aj keby som už nenapísala žiadnu knihu, zemeľuľa by sa preto točiť neprestala,“ komentuje detská spisovateľka z Novej Polhory svoju dvojročnú autorskú dovolenku.

Pestrý život má aj bez písania, vychutnáva život na dedine, pri dome má dokonca malé hospodárstvo, sliepky, králiky, psíky, ktoré sa stále okolo nej obšmietajú, mačky, záhradu s hriadkami zeleniny. „Keď sme žili v meste, neverila som, že vidiecky spôsob života môže byť taký zaujímavý. Teraz napríklad zaváram, plejem v záhrade, ale nerada upratujem a z umývania okien mám doslova hrôzu. Naše občianske združenie Za krajšiu Polhory pripravilo pre deti z dediny cez prázdniny denný tábor, podieľala som sa na jeho chode, s kamarátkami ideme do Česka pre zmenu zrelaxovať do tábora pre dospelých, s rodinou chodievame k vode. Škoda, že leto ubehne, ani sa nenazdáme,“ hovorí o svojich letných dňoch Gabika Futová.

Janka Pronská

Spišiačka Janka Pronská (51) žije s rodinou na samote Čierna Hora za Nálepkovom v dlhej doline, ktorá za prvej republiky, keď stavali železničnú trať Margecany – Červená Skala, dostala nelichotivý prívlastok hladová. Tak ako Gabika Futová, ani ona sa nevenuje tomu,

čo vyštudovala na strednej škole v Spišskej Novej Vsi – geológii. Keď ako banská technička prišla v Železorzudných baniach pri ukončení ťažby o robotu, len tak ako próbu napísala svoju prvú historickú romancu. A podobne ako Gabika sa mama dvoch synov a dcéry popri písaní venuje malému hospodárstvu pri dome.

„Mojou prvou historickou romancou bola Zlatníkova chovanica, tento romantický príbeh som situovala na Ľubovniansky hrad. Keď som ho s malou dušičkou poslala do vydavateľstva Slovenský spisovateľ, nečakala som, že ho prijímú. Ich kladná odpoveď ma doslova šokovala, stálo v nej čierne na bielom, že ak náhodou mám ešte nejakú romancu v šuplíku, mám ju poslať, lebo o romantické príbehy je medzi čitateľmi záujem,“ hovorí o svojich spisovateľských začiatkoch pred pätnástimi rokmi Janka.

Od roku 2008 napísala 24 historických romanci. Ako jej nedávno oznámili z vydavateľstva, je tesne pod hranicou 300-tisíc predaných výtlačkov! Pre spisovateľov na Slovensku je to číslo z ríše snov. A už finišuje jubilejnú 25. knihu, píše ju zatiaľ pod pracovným názvom Súboj s láskou. „Moje historické romane sú vyslovene oddychovým čítaním, sú to romantické príbehy z minulých čias o veľkej láske, nevere, žiarlivosti, pomste. Základom všetkých je láska v rôznych podobách, ľúbostné drámy sa odohrávajú na slovenských hradoch a zámkoch. Tieto príbehy nosím v hlave také tri-štyri mesiace, keď som presvedčená, že dozreli a už nieto na deji čo vylepšovať, dám si mesačnú pauzu a až potom sa s chuťou pustím do písania. Pri takom pracovnom tempe sa mi podarí napísať za rok jednu-dve knihy. A najlepšie mi to páli popoludní, keď sa dostanem do tempa, neraz píšem až do rána. Som skrátka taká sova z Čiernej Hory. Máte tip na titulok,“ hovorí s úsmevom spisovateľka, ktorá tvorí a žije s rodinou na samote vo Volovských vrchoch.

Z ročných období má najradšej leto. Dopoludnia sa pozvrtá v kuchyni a v záhrade, popoludní si sadne k stolíku pod košatým stromom a pustí sa do písania. Okolo sa pasie niekoľko ovečiek so statným baranom na čele, na malom hospodárstve nechýbajú husi, sliepky, ani keby toho bolo málo, v dome sa našlo miesto aj pre veľké akvárium. „Doslova magickú atmosféru zažívam pri písaní, keď sa podvečer z lesa, ktorý zasahuje až do našej záhrady, ozýva húkanie sov, to sú vlastne naši najbližší susedia. Tie chvíle sú pre mňa tou najlepšou psychohygienou.“

Najviac jej dala zabráť historická romanca Diablove zajatkyňa, prepletenc jej deja situovala na Spišský hrad, ktorý bol už v stredoveku najväčším hradným komplexom v strednej Európe. Aby nepochybila v historických faktoch, presedela veľa hodín nad archívnymi spismi a kronikami v levočskom múzeu, v Markušovskom kaštieli aj v niekoľkých múzeách v Poľsku. Zbieranie podkladov pre Diablove zajatkyňa jej trvalo šesť rokov.

Toto leto sa Janka Pronská vybrala s dcérou, ktorá študuje na vysokej škole odbor verejná správa, na poznávací zájazd do francúzskej Normandie, záver leta plánuje prežiť niekde pri mori. A potom sa pod stromom v záhrade pustí do finálnej tvorby svojej 25. knihy. „Dôležité je, aby každý príbeh mal dobrý koniec, čitateľa si to vyslovene žiadajú, aj táto kniha musí mať taký záver, lebo svet okolo nás je dnes plný zloby a presýtený zlými správami. Vojna na Ukrajine, požiare na juhu Európy, povodne...“ konštatuje Janka Pronská.

Daniela Lozanová

Knižné príbehy s dobrým koncom má rada aj Daniela Lozanová (60), učiteľka talianskeho jazyka na osemročnom jazykovom gymnáziu v Spišskej Novej Vsi. Taliančina ju tak očarila, že sa popri učiteľovaní dala aj na preklady detských kníh z taliančiny do slovenčiny.

„Vyštudovala som dejiny filozofie, ale nájsť si zamestnanie s takým odborom bola len malá šanca. Ale som veľmi húževnatý človek, tak som sa ako samouk začala učiť taliansky jazyk, až som si na univerzite v Nitre urobila z taliančiny štátnice. Manžel pracoval ako programátor 25 rokov v Miláne, často sme za ním s dcérou a so synom chodievali, taliančina sa mi dostala až do DNA. Na jazykovom gymnáziu ju učím pätnásť rokov, okrem detí ju učím po večeroch na štátnej jazykovej škole aj dospelých,“ hovorí o svojom vzťahu k taliančine jej učiteľka.

Ako prekladateľka začala s technickými prekladmi z taliančiny do slovenčiny, ale preložiť literárny text, to je pre prekladateľa podstatne vyšší level. Pri literárnom preklade treba vedieť prečítať aj to nenapísané, čo autor rafinovane skryl medzi riadky. Na prvý pohľad sa to nezdá, ale podľa Daniely Lozanovej má taliančina náročnú gramatiku, pri literárnom preklade sa s ňou treba poriadne popasovať.

„Jedného dňa sa mi dostala do rúk talianska kniha Môj dedko je čerešňa od talianskej spisovateľky Angely Nanettiovej, ktorá bola preložená a vydaná v 23 krajinách. Tak ma očarila, že som s ňou dva roky obchádzala na Slovensku veľké i malé vydavateľstvá s ponukou, že ju preložím pre detských čitateľov. Ale nikde o ten úžasný príbeh nemali záujem. Posledný pokus som sa rozhodla urobiť vo Vydavateľstve Matice slovenskej, jeho riaditeľ Stano Muntág ma nevýslovne potešil, keď povedal – ideme do toho, aj keby som to mal zaplatiť zo svojich peňazí,“ spomína na svoj prvý literárny preklad Daniela Lozanová. Preklad tejto knihy bol ocenený zápisom na čestnú listinu medzinárodného združenia pre detskú knihu IBBY, rovnaké ocenenie získal jej preklad knihy Predajca šťastia. Od Angely Nanettiovej, jej najobľúbenejšej autorky, ktorá takisto vyučovala na strednej škole taliančinu, preložila aj detské knihy Priatelia dažďa, Adalbertov denník a knihu Muž, ktorý pestoval kométy. „Kým sa pustím do prekladu, každú knihu prečítam aj niekoľkokrát, musím do detailov spoznať autorov štýl, pochopiť jeho myšlienkové pochody, a čo je pre mňa najhlavnejšie, musím sa s príbehom stotožniť,“ vysvetľuje svoju pracovnú metódu pani Daniela.

Na konte má nielen vynikajúce preklady detských kníh talianskych autorov, ale aj libreto opery Mojžiš, ktorú skomponoval hudobný skladateľ Vítězslav Kubička (69). Opera, ktorá divákovi približuje obrazy zo života geniálneho talianskeho sochára Michelangela Buo

narrotiho a poetky Vittorie Colonnovej, mala premiéru minulé leto v historickom drevenom artikulárnom kostole v Kežmarku. Jej dej sa odohráva v prvej polovici 16. storočia v Ríme, na librete pracovala dva roky.

Na námiet knihy Agátka, Líška a Čierny muž, ktorú tak isto preložila, našťudovala so svojimi študentkami Simonou Zimovou, Emmou Dzurendovou, Ellou Wagnerovou a Emou Melekovou divadelné predstavenie Mama už neplače. Je to pôsobivý príbeh o aktuálnej, ale aj často tabuizovanej téme domáceho násillia.

Lubomíra Marczellová

S rozprávkou okolo sveta. Taký názov dala zbierke rozprávkových príbehov študentka medicíny na Lekárskej fakulte **Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach** Lubomíra Marczellová (21). Je to unikátna kniha, jej autormi sú študenti medicíny z desiatich krajín.

„K môjmu detstvu patrll aj svet rozprávok, stará mama učila slovenský jazyk a literatúru na základnej škole, mala teda dobre zmapovanú detskú literatúru aj jej autorov, zásobovala ma tým najlepším čítaním pre deti. A mamka ako učiteľka materskej školy má takisto blízko k rozprávkam. Aby svojim zverencom nerozprávala dookola tie isté, vymýšľala si nové. Tie jej boli pre mňa v detstve najkrajšie,“ hovorí o svojom vzťahu k rozprávkam medička z metropoly východného Slovenska, ktorá je už dlhší čas juniorskou ambasádorkou Slovenskej nadácie pre UNICEF. Táto nadácia prispela svojej spolupracovníčke na vydanie knihy s desiatimi rozprávkami zo sveta.

„Keď som oslovila svojich zahraničných kolegov medikov s prosbou, aby napísali najkrajšiu rozprávkú zo svojej krajiny, nikto neodmietol. Bola som veľmi prekvapená, keď som od nich dostala až sedem rozprávok o Popoluške. Tak sa mi podarilo dať dohromady tie najkrajšie rozprávky z Grécka, Venezuely, Vietnamu, zo Sýrie, z Nigérie, Číny, zo Švédska, z Ruska, Namíbie, Ukrajiny,“ hovorí zostavovateľka rozprávkovej knihy, ktorá by po absolvovaní šesťročného štúdia najradšej pracovala na geriatrici alebo na nemocničnom oddelení urgentnej medicíny. Zo série rozprávok sa jej najviac páči tá od medika zo Sýrie. Je to príbeh o dvoch bratoch, o ich veľkej bratskej láske a spolupatričnosti. Lubomíra je nielen zostavovateľka knihy, ale aj jej ilustrátorka.

Za prvú slovenskú spisovateľku je považovaná TERÉZIA VANSOVÁ.

FOTO: ARCHÍV SSS

GABIKA FUTOVÁ má na konte už 30 kníh pre deti. GABIKA si užíva leto aj v spoločnosti svojich psíkov. Autorka detských kníh rada relaxuje pri práci v záhrade. JANA PRONSKÁ vstúpila do sveta literatúry knihou Zlatníková chovanica. JANKA PRONSKÁ je úspešná autorka historických romancí. Štyri roky bola pani Pronská zástupkyňou starostu v Nálepkove. JANKA napísala už 24 kníh. Aj JANA PRONSKÁ rada relaxuje v záhrade. DANIELA LOZANOVÁ preložila niekoľko kníh pre deti z taliančiny. DANIELA LOZANOVÁ je aj autorkou librete opery Mojžiš.

So svojimi žiakmi našťudovala podľa rozprávkovej knihy divadelné predstavenie. Túto knihu preložila Daniela Lozanová ako prvú. LUBOMÍRA MARCZELLOVÁ je študentka medicíny. Lubomíra si knihu ilustrovala sama.

Autor: TEXT A FOTO: PETER LIČÁK